

Prvé paneláky v Petržalke nevyrástli na Romanovej, ale na Vilovej

4.9.2026 - Martina Štefániková | Mestská časť Bratislava - Petržalka

Mali viacero unikátov - ich súčasťou boli garáže priamo v dome aj špeciálne schránky na donášku potravín.

Aj keď sa za začiatok výstavby modernej Petržalky považuje rok 1973 - prvý panelák bol v tomto „príbehu“ skolaudovaný na Romanovej 33 a 35 v roku 1977 - dejiny sídliska sa v skutočnosti začali písať už o čosi skôr, v šesťdesiatych rokoch, v lokalite ohraničenej Viedenskou, Rusovskou a Kopčianskou cestou. Na základe požiadavky troch veľkých zamestnávateľov tu vzniklo sídlisko Zadunajec.

(Mimochodom, rovnako sa volal aj úspešný spevácky zbor podniku Matador, ktorý v tom čase žal úspechy doma aj v zahraničí. Ktovie, či sídlisko pomenovali po ňom.) Prvé, sedemposchodové panelové domy vyrástli na ulici, ktorú nazvali - možno ako odkaz na rodinné domy, čo tam dovtedy stáli - Vilová.

„Toto je prvý panelák, v Petržalke. Tento a rovnaký susedný dom dokončili v roku 1968. Boli základom sídliska Zadunajec, kde bolo dokopy tuším 400 bytov,“ začína rozprávanie prekladateľka Lýdia Póorová, jedna z prvých obyvateľiek bytovky na Vilovej. Na „devätnástku“ sa nasťahovala s manželom a malou dcérkou, krátko po dokončení bytovky, žije tam už teda takmer šesťdesiat rokov.

„Paneláky postavili Matadorka, Slovenská akadémia vied a Sklárske stroje, n. p. pre svojich zamestnancov. Záhrady, čo tu ľudia mali preto vyvlastnili a zbúrali aj časť rodinných domov. Ale nie všetky, aj tu vedľa stál jeden, keď sme sa nasťahovali.“

Lýdia Póorová spomína, že okolie domu vyzeralo ako na každom novom sídlisku. Neupravené, všade kopy zeminy, nikde tráva ani stromy, nieto ihrisko. „Pred náš dom naviezli trošku piesku, tam sa deti hrávali,“ prezrádza. Skvelé bolo, že ako všetky nové sídliská, aj Zadunajec obývali predovšetkým mladé rodiny.

„Všetci naši susedia mali deti zhruba v rovnakom veku, takže tu vznikali partie a kamarátstva často aj na celý život.“

Na krajinársku úpravu si obyvatelia Vilovej museli počkať niekoľko rokov. „Keď upravili okolie, so susedmi sme si ho ešte skrášili - vysadili sme kvety, kríky,“ hovorí osemdesiatnička. Výnimočné predzáhradky sú tu dodnes, viackrát sa uchádzali o priazeň hlasujúcich v súťaži o najkrajšiu predzáhradku, ktorú usporiadavala Petržalka. Vlani prevzal petržalskú štafetu magistrát.

Lýdia s manželom a malou dcérou sa do Petržalky presťahovali z opačnej strany Bratislavy, z Pošne. „Bývali sme na Borodáčovej ulici. Bol to naozaj pekný byt, ale... nielenže som to mala nemožne ďaleko k rodičom a k svokrovcom, boli tam aj ďalšie mínusy - keď zafúkal vietor z jednej strany, smrdel nám Slovnaft, keď zafúkal z druhej, smrdela Dimitrovka.“

Z jednej strany rachotila električka, z druhej trolejbusy. A pre blízkosť letiska nám nad hlavami hučali aj lietadlá. Bola som naozaj rada, keď sa nám podarilo vymeniť byt za tento na Vilovej,“ hovorí. Išlo o takzvané družstevné byty - vtedy ich spravovalo Stavebné bytové družstvo, dnes patria pod Bytové družstvo Petržalka.

Nový domov sa Lýdii Póorovej páčil od začiatku. „*Tieto byty boli výborné! A stále sú,*“ pochvaľuje si aj po rokoch. „*Náš je dvojizbový, takže nám bol trochu malý – aj keď izby sú veľmi priestranné –, ale ani sme sa nenazdali a dcéra vyrástla, potom sa vydala a odišla.*“

Typizované byty sa veľmi nelíšili od tých, ktoré by ste našli v tom čase v ktoromkoľvek inom meste v Československu. Z maličkaj vstupnej chodby sa dalo vojsť do kúpeľne, na toaletu, do izby a do kuchyne, vedľa ktorej bola ďalšia izba. Kúpeľňa bola priechodná, vstúpiť sa do nej dalo aj z kuchyne, od ktorej ju oddeľovali len umakartové priečky.

„*Jediným mínusom je, že nemáme balkón. Je to zvláštne, lebo iné dvojizbové byty v susedstve ho majú. No ale čo, prežili sme aj bez balkóna!*“, hovorí so smiechom a ukazuje na manželov „zlepšovák“ – v kuchyni namontoval na náprotivné steny držiaky na šnúry, aby tu jeho žena mohla sušiť bielizeň.

„*Chodník tu bol, aj cesta, ale obchod sme nemali. Pomerne rýchlo postavili škôlku a jasličky, to sú tie nízke budovy pred domom,*“ ukazuje z okna, „ale v roku 1989 ich zavreli, čo bola škoda, lebo potom bol nedostatok škôlok. Vtedy sa to robilo dosť nepredvídavo,“ pokrčí plecami a dodáva: „*Teraz sú tam rôzne firmy.*“

Občianska vybavenosť však postupne pribúdala. „*Keď mala dcéra päť-šesť rokov, postavili túto samoobsluhu (ktorá stojí dodnes a stále sú tam potraviny) a neskôr pristavili aj tento dom,*“ ukazuje na polyfunkčnú budovu oproti bytovke schovanú medzi stromami. „*Bolo to vynikajúce, bola tam pošta, kaderníctvo, chemická čistiareň a oprava obuvi,*“ vymenúva.

Dokonca sa vraj kedysi v susedstve paneláka uvažovalo o vybudovaní nemocnice, no veľmi rýchlo sa ukázalo, že je to nezmysel, keďže lúka, na ktorej sa malo stavať, bola veľmi malá a ani zďaleka nedosahovala potrebné rozmery pre nemocnicu, aká dnes stojí na Antolskej.

Keď sa dnes pozriete z okna prvého petržalského paneláka, okolité ulice sú olemované autami. Ako všade, aj tu šoféri deň čo deň zvädzajú bitky o miesto a Lýdia Póorová so smiechom hovorí:

„*Nie ako kedysi, to sa parkovalo hneď pri dome – všetky dve autá! Auto sme mali my a susedia pod nami. Kúpili sme ho, aby som mohla voziť dcéru do vzdialenejšej škôlky, keďže tu nám ju nezobrali. Autá sa vtedy kupovali cez poradovníky – my sme ho kúpili v Tuzexe, pretože sme ho súrne potrebovali. Až koncom 70. a v 80. rokoch sa to trochu zlepšilo a áut začalo pribúdať. Vtedy aj rozšírili Rusovskú cestu na štvorprúdovú.*“

Aj keď boli prvé dva paneláky na Vilovej typizované, predsa len mali zopár zvláštností. Dnes už nevieme povedať, či išlo o snahu štátnych podnikov zvýšiť komfort zamestnancov alebo jednoducho len v počiatkoch výstavby sídliska prešli architektom aj extrémnejšie nápady – každopádne na Vilovej sa vďaka tomu stali súčasťou bytoviek aj garáže zakomponované priamo na prízemí.

„*Pamätám si, že zo začiatku tie garáže nikto nechcel, lebo neboli autá. Dnes sú veľmi vzácne,*“ prezradil v rozhovore pre Slovenský rozhlas obyvateľ Vilovej 5 Ján Zeman.

A upozornil aj na ďalší unikát – špeciálne robustné schránky. „*Pôvodná myšlienka bola asi taká, že jedna časť bola na poštu a druhá, väčšia schránka za tým bola myslená, že sa bude robiť donášková služba. Že ľudia si dopredu objedajú mlieko, pečivo a také základné veci a že niekto to donesie do tej schránky a ľudia nebudú musieť ísť do obchodu. Lenže to sa nikdy nezrealizovalo, asi nebol záujem o takéto nejaké novoty,*“ myslí si Zeman.

Aj keď paneláky na Vilovej už dávno stratili svoj pôvodný vzhľad – pred desiatimi rokmi ich navždy zakrylo zateplenie – vo vchode Lýdie Póorovej predsa len ešte nájdete jeden relikv z dôb minulých. Hoci vnútro výtahu prešlo úpravami a jeho funkčnosť vylepšil nový motor, vonkajšia „klietka“ ostala

bez zmeny.

Ani po rokoch Lýdia Póorová na bývanie na Vilovej nedá dopustiť. *„Je to dobrá, tichá lokalita. Všade je veľa stromov a zelene – ako vlastne všade v Petržalke. A je tu výborná dostupnosť – z mesta prídete za 10 minút a do mesta tiež, autobusy sú blízko. Ja by som teda nemenila,“* uzatvára.

Martina Štefániková

Článok je súčasťou júnového vydania novín Naša Petržalka.

<https://www.petrzalka.sk/2026-09-04-prve-panelaky-v-petrzalke-nevyrastli-na-romanovej-ale-na-vilovej>